A. BERLESE

ACARI, MYRIOPODA ET SCORPIONES

HUCUSQUE IN ITALIA REPERTA

ACARI, MIRIAPODI E SCORPIONI

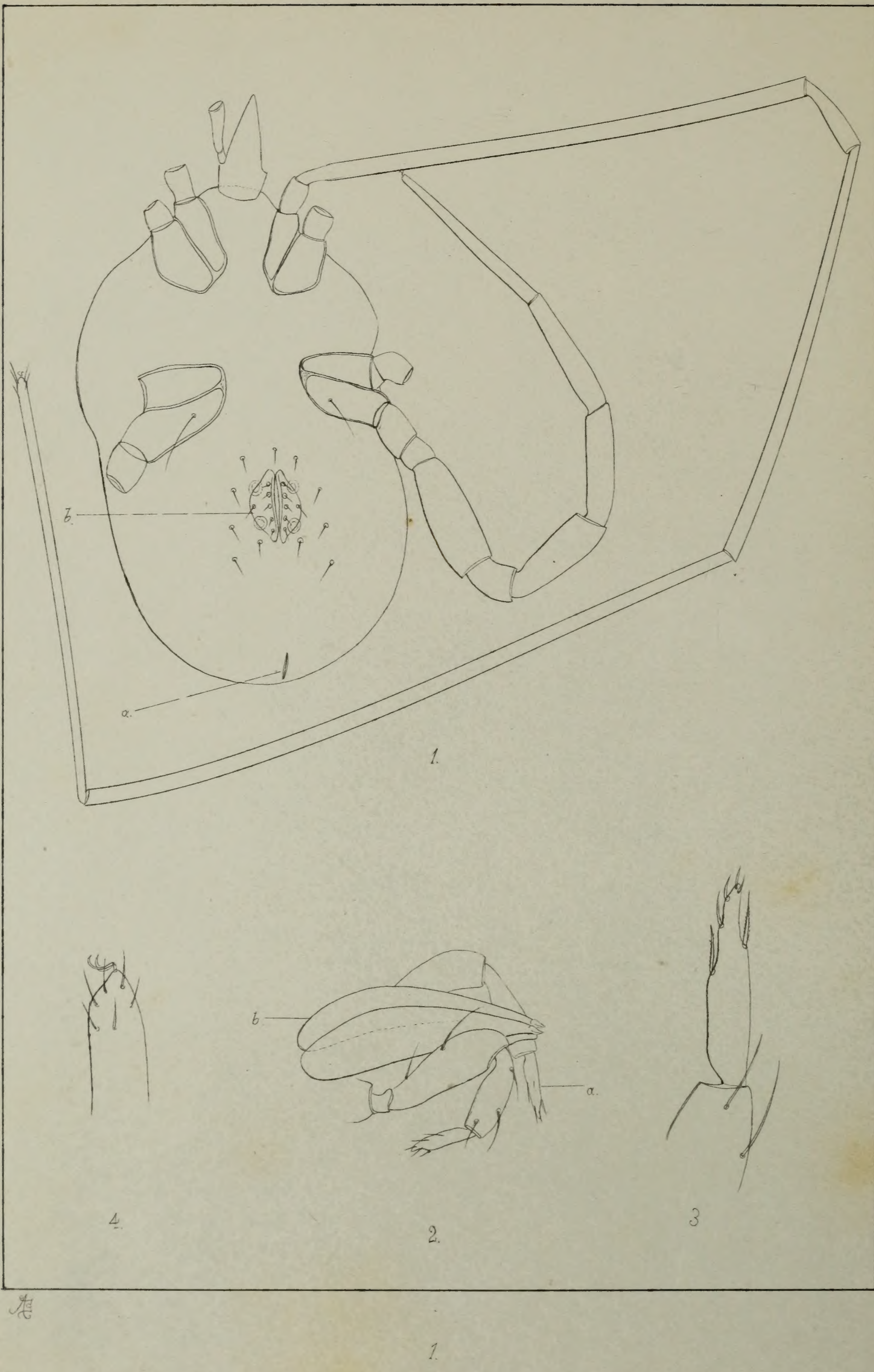
ITALIANI

OPERA SUSSIDIATA DAL R. MINISTERO DELLA PUBBLICA ISTRUZIONE
DIETRO IL PARERE DEL CONSIGLIO SUPERIORE
E DISTINTA CON MEDAGLIA DI BRONZO ALL'ESPOSIZIONE ITALIANA
DI TORINO 1884.

FASCICOLO LXI. complete

PADOVA
TIPOGRAFIA DEL SEMINARIO

15 Gennaio 1892
Prezzo Ital. Lire 4.

1.

GEN. LINOPODES CHAR. 61

Genus Linopodes Koch 1842.

(λίνον=filum; πούς=pes.)

Acarus (ex p.); Linné, Syst. nat. p. 2927. (*A. motatorius*).
Trombidium; Hermann, Mém. apt. p. 31.
Megamerus; (ex p.) Dugés, Ann. Sc. nat. 2 serie, Zool. t. 2, (articl. VI). p. 50.
Linopodes; C. L. Koch. C. M. A. Deutschl. fasc. 1.; *idem*, Uibersicht. p. 67.
» G. Canestrini e Fanzago, Acar. it. p. 93.
Megamerus; A. Berlese, Acaror. syst. specimen, p. 11.
Linopodes; R. Canestrini, Eupodini, (in G. Canestrini Acarof. it.) p. 203.

Corpus subovale, posterius rotundatum, anterius obtusum, plus minusve gibbosum, capitulo perconspicuo. Anum ad extremum corpus in ventre (1 *a*) post rimam genitalem aperto. Oculi duo conspicui. Rostrum (2) conicum. Palpi (*a*) in angulum plicati, articulis omnibus elongatis. Mandibulæ (2 *b*) chelatæ, chela (4) digito mobile exili, falcatulo, fixo hyalino, subacuto. Pedes omnes longi, (6–7 articulati) corpore longiores, antici certe triplo et amplius corpore longiores, motatorii, apice ambulacro minimo terminati.

Jan. 15, 1892.

Pedes postici ceteris parum crassiores, tamen femure non incrassato, sed cylindrico. Tarsi unguibus duobus et in medio pulvillo plumiformi terminati. Labia genitalia (1 *b*) interna, disculis quatuor.

Color corporis variabilis, sæpius fuscus, pedibus testaceo-carneis, apice dilutioribus.

Agillimi, rapide deambulantes, tacti retrocedentes, pedes anticos antennarum ritu semper motitantes. Obvii in udis, præcipue hieme sub saxis et sub lignis putrescentibus. Fragilissimi. Valde *Eupodibus* affines.

Expl. tab. 1. *L. motatorius* supinus, 3 palpi apex.

Garbini DIS INC DIF

2

LINOPODES MOTATORIUS (L.) C&F

Linopodes motatorius (L.) C. et F.

Linné, Syst. naturæ p. 2927. (*Acarus motatorius*).

Hermann, Mém. Apt., p. 31, 15 (*Trombidium longipes*).

? Dugés, Ann. Sc. nat., II, Ser. vol. I, p. 29, (*Megamerus longipes*).

Gervais, Hist. nat. Apter. III, p. 170.

C. L. Koch., C. M. A. Deutschl. fasc. 18, fig. 15, (*L. longipes*) *id. ibidem,* fasc. 1, fig. 16, (*L. maculatus*), fasc. 1, fig. 17, (*L. ravus*), fasc. 18, fig. 15. (*L. lutescens*); fasc. 18, fig. 17 (*L. melaleucus*); fasc. 18, fig. 18 (*L. obsoleius*); fasc. 18, fig. 19 (*L. ambustus*); fasc. 18, fig. 20, (*L. flexuosus*); fasc. 18, fig. 21 (*L. riparius*); fasc. 18, fig. 22 (*L. flavipes*); fasc. 18, fig. 23, (*L. rubiginosus*); fasc. 18, fig. 24, (*L. decoloreus*).

G. Canestrini, e Fanzago, Acar. it. p. 96.

G. Canestrini, Eupodini, (in G. Canestrini, acarof. it.) p. 206, tav. 16, fig. 4.

L. fiscus, pedibus testaceis, anticis plus quam triplo corpore longioribus, setis corporis curtulis, plumosulis vel simplicibus. Ad 550 (exceptis pedibus) μ. long.

Habitat *frequens in udis totius Italiæ* (Trentino Veneto, Toscana, Napolitano, Sicilia), *sub petris et sub lignis putrescentibus, præcipue hieme et autumno.*

Obs. Corpus ovatum, vix humeratum, gibbosulum, sulco nullo divisum. Pseudocapitulum conico-ovale. Se-

Jan. 15, 1872.

tulæ corporis simplices (8 *a*) vel barbatulæ (8 *c*) vel plumiformes (pseudocapituli, 8 *b*). Pedes antici corpore certe plus quam triplo longiores, curte setosuli. Rostrum conicum, palporum (2 *a*) articulo postremo (3) longe ovato conico, apice multispino, certe triplo longiori quam lato. Mandibulæ (2 *b*) digito fixo apice acuto, mobili falcato, in medio mucronato.

Color corporis luteus vel ochraceus vel fuscus, macula media dorsuali Y - formi, albicanti, sæpius præditus. Rostrum, epimera et pedes testaceo-carnea, apice pallidiora. Venter albidus.

Expl. tab.- 4 chela - 5 valva genitalis, 6 pedum derma.

A. Berlese DIS. INC. DIP.

3

PRONEMATUS BONATII R. CAN. 61

Pronematus Bonatii R. Can.

R. Canestrini, Eupodini (in G. Canestrini, Acarofauna it.) p. 227.

Pr. *albidus, elongatus, setulis simplicibus longiusculis præditus, tarso antico recte truncato, cylindrico-clavatulo, setis longiusculis apice terminato. Ad 250 μ. long.*

Habitat *in fœno cum Tydeis. Inveni ego etiam in plantis cum Tydeo foliorum commixto* *). *Primitus in agro Tridentino collectus: ego Patavii quoque et Florentiæ collegi.*

Obs. Corpus elongatulum, vix humeratum, setulis sparsis, longiusculis vestitum. Color albidus subhyalinus. Pedes mediocres, corpore curtiores, setosuli. Pedes antici tarso curtulo, subclavatulo, apice truncato et setis plurimis (2) longis vestito. Rostrum (3) ut in *Tydeo foliorum.*

Acarum hunc, marem Tydeorum, saltem heteromorphum putamus cum fœminas ovigeras videre numquam potuimus, et semper Tydeis commixtum invenimus.

Expl. tab. 3. rostrum superne visum cum palpo 4,5, ambulacra pedum, 6, extremum abdomen inferne visum cum foramine genitali.

---

*) An Tydeorum mas?

Jan. 15, 1892.

4

RHYNCHOLOPHUS LONGIPALPIS P. CAN. 61

Fasc. LXI. N. 4.

Notophallus longipilis R. Can.

R. Canestrini, Eupodini (in G. Canestrini Acarofauna it.) p. 212, tab. XVII, fig. 9

N. *nigro-olivaceus, pedibus cinnabarinis; corpore ovato-globoso, setis densioribus et longis vestito; mandibularum digito mobili curte runcato, edentulo. Ad 550 μ. long.*

Habitat *haud raro in agro Tridentino et Tarvisino* (Montello).

Obs. Corpus ovato-globosum, posterius rotundatum, dorso gibbosulo, plicis obsoletis (saltem in iis, quæ vidi, exemplis). In dorso, in linea coxarum quarti paris, anus aperitur.

Dorsum setis pluribus, densis (4), longis simplicibusque auctum.

Pedes primi quartique paris, corporis longitudinem subæquantes; omnes setis longis hirti.

Rostrum parvum (2), palpis curtis (*p*) et crassis, articulo secundo ceteris simul sumptis longitudine pari, articulo postremo curte conico-globoso, apice quinquesetoso.

Mandibulæ (*m*) longiusculæ; chela (3) digito mobili, (3 *m*) curte runcato, vix quartam totius mandibulæ partem æquanti; digito fixo (*f*) apice in furculam tridentem terminato.

Jan. 15, 1892.

Color corporis nigro-olivaceus, macula circa anum rufescenti; pedibus rostroque cinnabarinis; oculis albo-micantibus.

Longitudine setarum dorsalium mox dignoscendus.

♂

NOTOPHALLUS MINOR R. CAN.

61

Fasc. LXI. N. 5.

Notophallus minor R. Can.

R. Canestrini, Eupodini (in G. Canestrini, Acarofauna it.) p. 211, tav. XVIII, fig. 16.

N. *fusco-niger, pedibus cinnabarinis, corpore ovato, convexo, setis minutis rarisque vestito; mandibularum digito mobili falcato, edentulo. Ad 530 μ. long.*

Habitat *frequens in muscis R. Horti Botanici patavini (Collegi majo 1891).*

Obs. Corpus ovatum, parum humeratum, supra valde convexum. Color corporis fusconiger, pedibus rostroque cinnabarinis, dorsi macula antica, et alia anum circumdante rufescentibus. Oculi albomicantes.

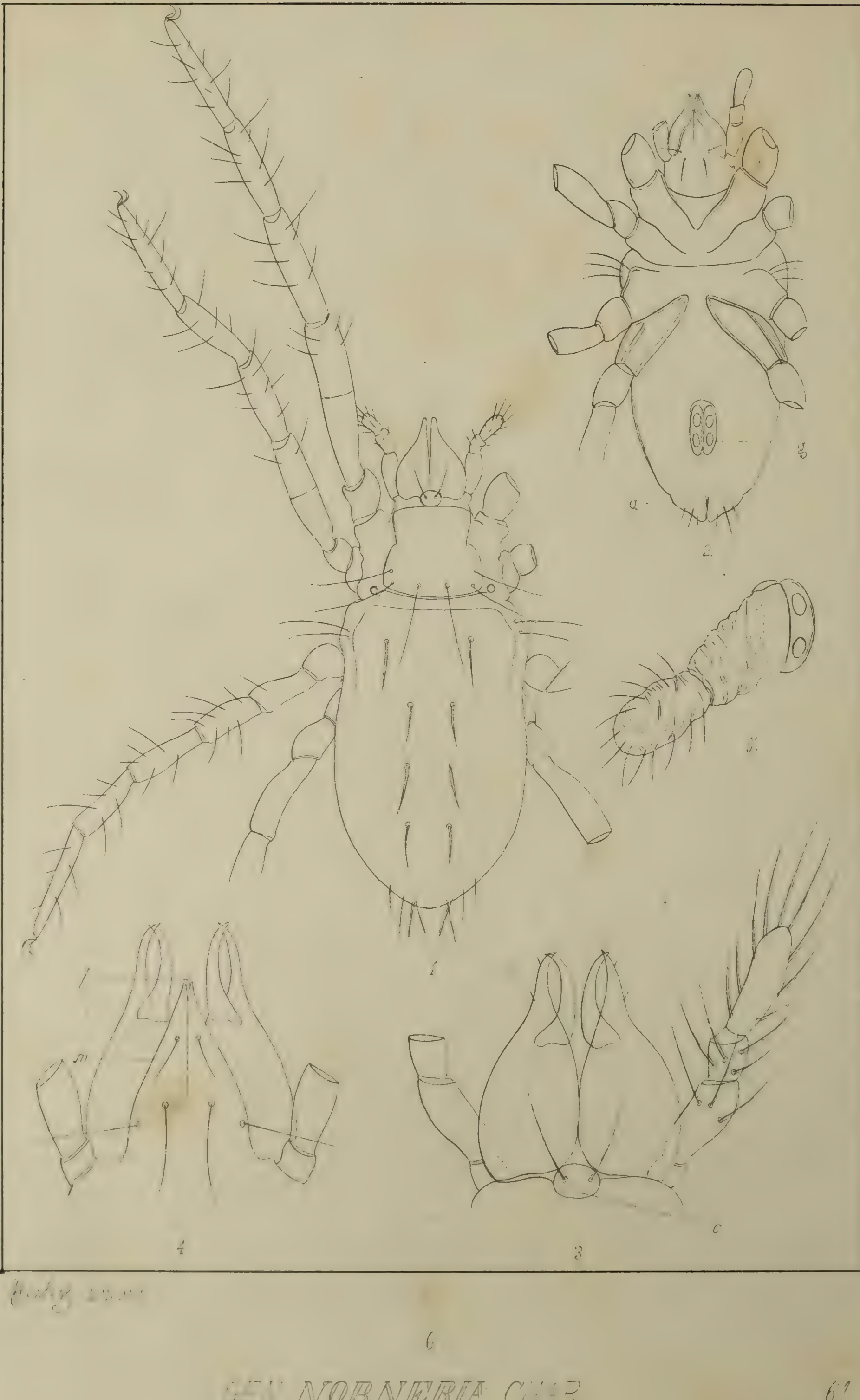
Totum corpus filis simplicibus (5) curtulis vestitum. Pedes curtuli, cum corporis longitudinem vix æquent, setis curtulis vestiti.

Rostrum breviter conicum; palpis (4) ut in *N. hæmatopo*. Mandibulæ (2) longiusculæ, chela minori, (3) cum digitus mobilis quartam circiter partem totius mandibulæ longitudinis æquet. Chela (3) digitus mobilis (*m*) subrectus, basi latiusculus, denique constrictus et runcatim recurvus. Digitus fixus (*f.*) exilissimus, apice in setulas tres exilissimas terminato.

Differt a *N. hæmatopo* præcipue statura et mandibularum fabrica, cum chela sit valide minor et aliter fabricata quam in *N. hæmatopo*.

Jan. 15, 1892.

6

GEN. NORNERIA CHAR.

61

Genus Norneria R. Canestrini 1886.

(Cl. Norner acarol. vindobonensi dicatum).

Scyphius C. L. Koch C. M. A. Deutschl. et Uibersicht. des Arachn. Syst. p. 63.
» A. Berlese, Acaror. Syst. specimen p. 11.
Scyphius Kramer et Neumann, Acar. Wähernd der Vega-expedit. einges. p. 524.
Norneria R. Canestrini, Eupodini, in Acarofauna ital. p. 203.

Corpus elongatum, cylindricum, humeratum; sulco manifestissimo, profundiori, antico ab abdomine seiungenti, divisum. Capitulum manifestum. Anus in extremo (2 *a*) corpore, ad ventrem apertus. Oculi duo conspicui, albomicantes. Rostrum conicum (3 4) maxillis partim simul concretis (4 *m*), apice discretis. Ad maxillarum apicem lingula (4 *l*) styliformis conspicitur.

Palpi quadriarticulati, in medio, non vel vix in angulum plicati; segmento postremo longe ovali, multisetigero. Mandibulæ crassæ; chela robusta digitis chelæ arcuatis sæpius edentulis, acutis forcipem validum sistentibus.

Pedes inter sese crassitie fere pares, longiores, robusti, primi secundique paris (obsolete) sexarticulati, ter-

tii quartique paris certe sexarticulati; omnes unguibus duobus et pulvillo terminati. Labia disculis genitalibus (2 *g*) quatuor.

Color corporis roseus, pallidus, tum cibo ingesto infuscatus. Pedes rosei, segmentorum basi pallidiore.

Agillimi, velocissimi, tacti subito retrocedentes, sub petris in udis victitantes. Fragilissimi.

Expl. tab. 1 *Norneria gigas* prona. 2. eadem supina. 3 rostrum superne visum, capitulum (*c*), palpos mandibulasque ostendens. 4 *idem* inferne visum.

Berlese DIS. INC. DIP.

7.

NORNERIA GIGAS R. CAN.

Norneria gigas R. Can.

C. L. Koch. C. M A. Deutschl. (*Scyphius*). Plurimæ et forsitan omnes Kochii species huic speciei referendæ.

R. Canestrini, Eupodini (in G. Canestrini acarofauna it.) p. 214.

N. *terreo-rosea, sæpius infuscata, chelæ digitis edentibus, setis longis, subrosariiformibus ornata. Àd* (*maximum*) *1,50 mill. long.* (*exceptis pedibus*).

Habitat *in tota Italia frequens sub petris in udis, præcipue vere et hieme, etiam super tectorum muscis.*

Obs. Color terreo-roseus, sæpius brunneo infuscatus. Pedes rosei, præcipue ad apicem segmentorum. Corpus elongatum, setarum longiuscularum (5) subrosariiformium, in dorso seriebus duabus, et aliquot posticis, nec non scapularibus ornatum. Pedes setis similibus hirti. Mandibulæ (2) basi lata, chelæ digitis edentulis, digito fixo externe bipilo. Palpi (4) articulo postremo ovato, longo, multipilo, præcipue ad apicem. Pedes corpore longiores, præcipue primi quartique paris, vel saltem corporis longitudinem æquantes. Circa genitalia, setulæ longiusculæ circulariter dispositæ conspiciuntur. Capitulus longe bisetus.

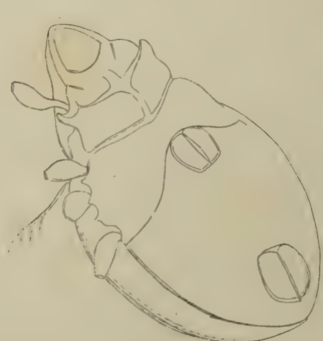
Agillimus, irritabilis, mox retrocedens si tactus, pedes anticos antennarum ritu motitans. In udis, sub petris, rarius in muscis, præcipue ad arborum radices obvius. Parvuli eadem corporis fabrica, qua adultus, gaudent.

Jan. 15, 1892.

1.

2.

3.

8

[illegible] PECTINATA MICH.

6

Fasc. LXI. N. 8.

Belba pectinata (Mich.) Berl. *)

Michael. New British. Oribatidæ, p. 8, tab. VII, fig. 5 (*Notaspis pectinata*).

B. *ochraceo-badia; pedibus corporis longitudinem non æquantibus, setis stigmaticis in pecten quinqueramosum deformatis. Ad 400 μ. long.*

Habitat *raro in agri Veneti* (Vittorio) *montium muscis.*

Obs. Color badio-ochraceus, uniformis. Abdomen obovatum, postice subacutum, supra perconvexum, nitidissimum, glabrum. Anticum subtrigonum, minime auriculatum, cristis vel apophysibus omnino destitutum, leve et impilum. Stigmata crista vel carina inter sese non coniuncta, setis stigmaticis perlongis, pecten quoddam (3) ramulis (quinque) longioribus simulantia. Setæ ad capitistoracis basim nullæ.

Pedes corporis longitudinem non æquantes, femore inflato. Tarsi basi incrassata setis simplicibus raris, longiusculis vestiti. Dens marginalis inter tertii et quarti paris coxas minimus.

Expl. tab. 2. animal supinum (parum e latere).

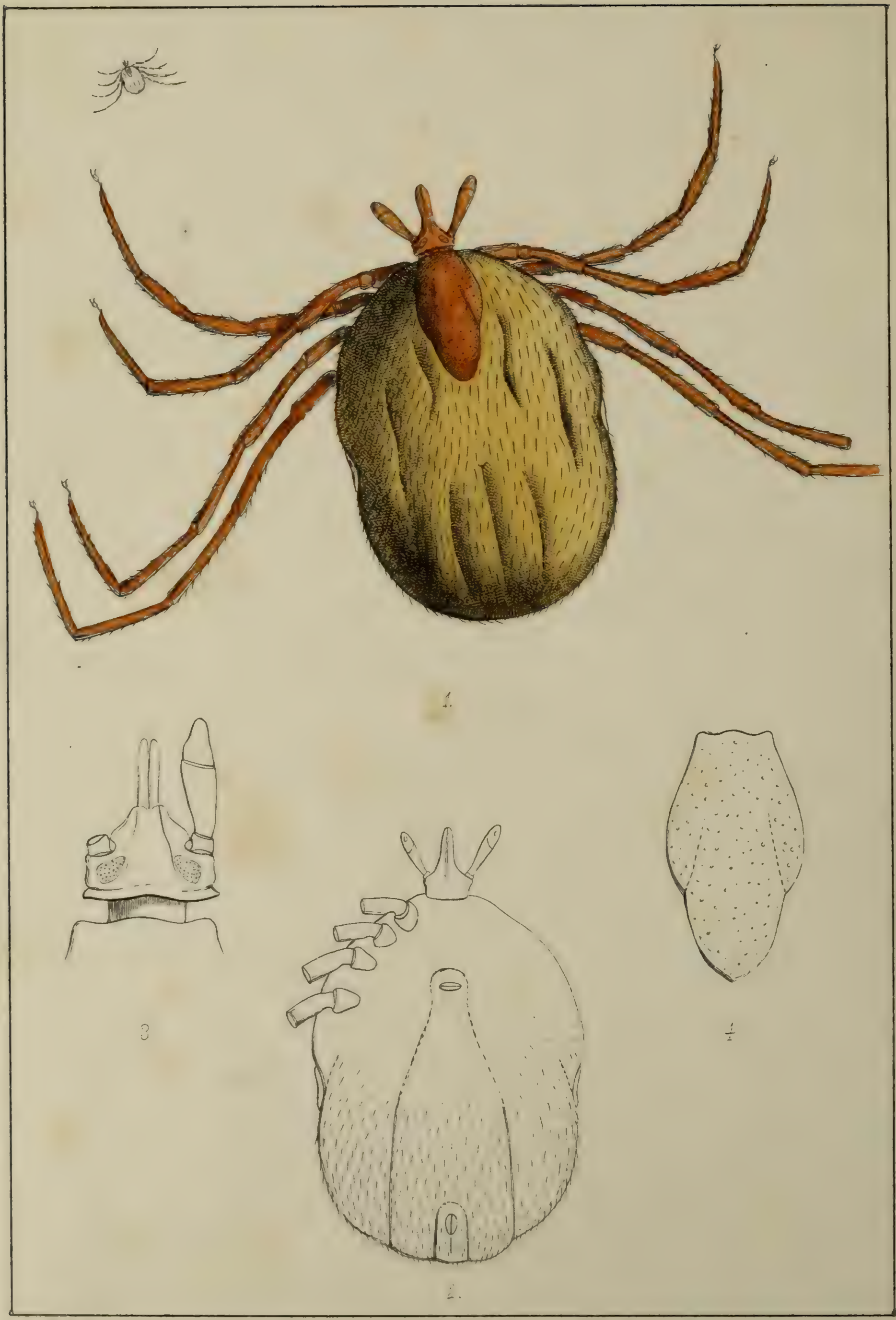
Cum *B. concolore* et *B. nodipede* conveniens in eodem subgenere.

---

*) Subgeneris *Dameosama.*

Jan 15, 1892.

9.

IXODES VESPERTILIONIS K.

Ixodes Vespertilionis Koch.

C. L. Koch. C. M. A. Deutschl. fasc. 37, fig. 9, (*Ixodes Vespertilionis*) *idem, ibid.* fasc. 39, f. 2, (*I. flavipes*).

Kolenati, Die Parasiten der Chiropter. p. 21. (*Sarconyssus flavipes*).

Canestrini e Fanzago, Acar. ital. pag. 117 (*Ixodes flavipes*).

I *terreus pedibus scutuloque badiis; scuto dorsali valde elongato, vix sulcis impresso, sublevi et subglabro; dorsi sulcis posticis tribus subparallelis; pedibus præcipue posticis corpore longioribus. Ad 5 usque ad 8 mill. long. Pedibus posticis 7,5 mill. long.*

Habitat *in vespertilionibus*, *præcipue in Rhinolopho ferroequino.*

Obs. Corpus (si parce repletum) ovatum, lateribus subparallelis, in medio ad stigmata leniter coarctatum.

Dorsum abdominis post stigmatum lineam, sulcis tribus longitudinalibus profundis impressum, anterius sulcis scutulo subparallelis evanescentibus. Venter (2) sulcis duobus postice profundioribus, anterius leniter convergentibus, ad rimam genitalem evanescentibus signatum. Epimera omnia edentata. Pedes longissimi et exiliores, postici ceteris pedibus et abdomine quoque longiores.

Scutum cephalicum valde elongatum, (4) certe sal-

Jan. 15, 1892.

tem duplo longius quam latum, leve, nitidum glabrumque, sulcis lateralibus parum impressis. Rostrum ut in *I. reduvio*. Derma totum (exceptum scutuli) dense pilis longiusculis flavidis vestitum.

Mas ignotus. Larvæ exapodes, adulto simillimæ, usque ad 2. mill. longæ, adultis commixtæ, pedibus flavidis. Differt ab omnibus congeneribus, etiam primo visu, pedibus longioribus.

Expl. tab. 2 fœmina supina. 3 rostrum superne visum.

10

IXODES HEXAGONUS LEACH.

Ixodes Hexagonus Leach.

Leach, Linn. Trans XI, p. 397.

C. L. Koch. C. M. A Deutschl. fasc. 39, fig. 5 6 (*I. sexpunctatus*).

Pagenstecher. Zur Anat. der Milben II, p. 40, (*Ixodes vulpis*).

Mégnin, Les parasites et les maladies parasitaires, p. 129, (*Ixodes ricinus*).

G. Canestrini, Acarof. it. p. 499, tab. XLIII. fig. 2.

I. *cinereo-plumbeus, rostro, pedibus scutuloque badiis; scuto dorsuali lato, vix striis impresso; dorsi sulcis tribus longitudinalibus subparallelis, palpis pedibusque curtis, tarsis ad apicem gibbosis et subito truncatis. Foem. repleta 12 mill. long.*

Habitat. *Collectus est in agro Veneto, Tridentino, in Etruria super canes, vulpes et erinaceos.*

Obs. Foemina (1) si repleta, longe ovata, subcylindrica, dorso striis tribus subparallelis, amplius quam dimidium dorsi partem posticam occupantibus exarato; anterius striis lateralibus ad scutum concurrentibus minus manifestis impresso. Venter (2) striis quatuor posticis, quarum duæ mediæ anum circundant, duæ laterales vix concurrentes vulvam amplexantur. Epimera pedum primi paris dente aucta. Pedes omnes curtuli et crassiusculi, tarso curtiori, sub apicem in dorso gibboso, ad apicem

subito truncato, ambulacro membranula minori, tantum basim unguium attingenti.

Rostrum minusculum, palpis curtioribus. Scutulum (4) fere æque longum ac latum, striis manifestis, totum crebre punctulatum Derma subnudum. Marem non vidi.

Differt ab *I. reduvio* præcipue statura, tarsis curtioribus et crassioribus, palpis curtioribus.

Expl. tab. 3 Rostrum superne visum. 5 areola stigmatica. 6 tarsus tertii paris.

AVIS

Messieurs les souscripteurs sont avertis que le bureau de cet ouvrage est au présent transporté chez Mons. le Doct. Augusto Napoleone Berlese Prof. dans l'Ecole de Viticulture de *Avellino* (Napoletano-Italie).

Pour tout ce qui regarde l'administration et aussi bien pour le *payement* des fascicules 61-65, et de touts eux qui seront envoyés, messieurs les souscripteurs sont priés de bien vouloir s'adresser donc à M. le Prof. A. N. Berlese (*Avellino*).

Doct. ANTONIO BERLESE

Prof. dans l'Ecole Sup. d'Agr.colture de Portici (Napoli)